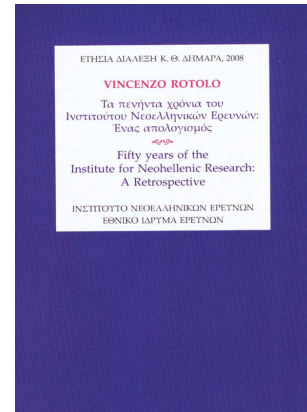

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

Vincenzo Rotolo,

***Τα πενήντα χρόνια του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών: Ένας απολογισμός /
Fifty years of the Institute for Neohellenic Research: A Retrospective.***

Μετάφραση: Αλεξάνδρα Ντούμα

Ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά-2008, ΙΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα 2009, 100 σελ.

Στην ετήσια διάλεξη Δημαρά του 2008, ομιλητής ήταν ο καθηγητής Vincenzo Rotolo του Πανεπιστημίου του Παλέρμο, Πρόεδρος του Σικελικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών «Bruno Lavagnini». Θέμα του η αποτίμηση του έργου του ΙΝΕ κατά τον διαρρέυσαντα από την ίδρυσή του μισό αιώνα. Ο ομιλητής, γνωστός μελετητής του Διαφωτισμού, με ανεκτίμητες συμβολές στη μελέτη του Αδαμαντίου Κοραή και του Αθανάσιου Χριστόπουλου, παρακολούθησε την πορεία του Ινστιτούτου από τα πρώτα του βήματα, ως Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών. Η έκδοση, την οποία προλογίζει ο διευθυντής του Ινστιτούτου Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης με θέμα τις νεοελληνικές σπουδές ως πεδίο επιστημονικής έρευνας, αποτελεί κατά κάποιον τρόπο συνέχεια των εκδηλώσεων για τη συμπλήρωση των πενήντα χρόνων λειτουργίας του ΕΙΕ.

Αντλώντας και από την προσωπική του εμπειρία, ο Rotolo αναφέρεται καταρχάς στη συνδρομή του Ινστιτούτου στις έρευνες που πραγματοποιούσαν οι ξένοι νεοελληνιστές, τόσο από επιστημονική όσο και από την άποψη της «ανθρώπινης» επικοινωνίας. Τονίζει ιδιαίτερα, όπως είναι φυσικό, τη συμβολή του ιδρυτή του Ινστιτούτου Κ. Θ. Δημαρά, ο οποίος απο τη μια ενέπνευσε με την *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας* τους ερευνητικούς προσανατολισμούς πολλών, αλλά και του ίδιου του Rotolo, και από την άλλη προώθησε τη μελέτη των θεμάτων του νεοελληνικού διαφωτισμού με τη δημιουργία του *Ομίλου Μελέτης Ελληνικού Διαφωτισμού*.

Αφού παραθέτει τους χρονολογικούς σταθμούς της πορείας του Ινστιτούτου σε συνάρτηση με τα πολιτικά γεγονότα που σφράγισαν τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, καταγράφει τα κυριότερα κατά τη γνώμη του δημοσιεύματα, αυτοτελή και μη, και αποτιμά τη συνεισφορά στην έρευνα της σειράς *Τετράδια Εργασίας*. Αναφέρεται επίσης στα *Πρακτικά Συμποσίων*, τα *Επετειακά δημοσιεύματα*, την ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά, στις νέες εκδοτικές σειρές (*Βιβλιοθήκη της Ιστορίας των Ιδεών*, *Βιβλιοθήκη Εγκυκλοπαιδείας Ελληνικού Τύπου*, *Πηγές της Νεοελληνικής Γραμματείας και Ιστορίας και Πηγές της Κυπριακής Γραμματείας*), καθώς και στις περιοδικές εκδόσεις, το *Ενημερωτικό Δελτίο* που εκδίδεται από το 1990 και το πιο πρόσφατο επίτευγμα του Ινστιτούτου, το ξενόγλωσσο περιοδικό *The Historical Review / La Revue Historique* που εκδίδεται από το 2004.

Ως εκφραστής αυτού του πνεύματος, ο Rotolo στέκεται ιδιαίτερα στις κατευθυντήριες γραμμές που χάραξε ο ιδρυτής του Κέντρου τότε Νεοελληνικών Ερευνών Κ. Θ. Δημαράς, τους αρχικούς ερευνητικούς πυρήνες, με σημαντικότερη την ιστορία των ιδεών, σε μια εποχή που δεν είχε καθιερωθεί η κοινωνιολογική προσέγγιση στις ανθρωπιστικές επιστήμες, σε συνδυασμό με το ενδιαφέρον για την ιστορία του βιβλίου, το μεταφραστικό φαινόμενο, καθώς και τις βιβλιογραφικές και αρχειακές έρευνες. Υπογραμμίζει πάντως στη συνέχεια τη σημασία που δόθηκε αργότερα σε τομείς όπως η μελέτη της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας και της χαρτογραφίας του ελληνικού χώρου, η οικονομική και κοινωνική ιστορία, όπου εντάσσεται και η αναζήτηση και η επεξεργασία οθωμανικών πηγών για τη μελέτη της Τουρκοκρατίας, η ιστορική γεωγραφία και δημογραφία, η ιστορία των θεσμών, η ιστορία της τεχνολογίας και των παραγωγικών διαδικασιών, καθώς και σε άλλους τομείς όπως η ιστορία της νεοελληνικής τέχνης της Τουρκοκρατίας. Παραθέτει λοιπόν τα ερευνητικά προγράμματα του Ινστιτούτου, όπως αυτά δημιουργήθηκαν και διαμορφώθηκαν από το 1980 κ.ε., καθώς και τα διεθνή συνέδρια και τα ελληνο-βαλκανικά συμπόσια που οργάνωσε.

Παρά την ομολογούμενη αμηχανία του ίδιου απέναντι στη σύγχρονη τεχνολογία, επισημαίνει τη χρησιμότητα του προγράμματος *Πανδέκτης*, χάρη στο οποίο το Ινστιτούτο παρέχει στο διαδίκτυο βάσεις δεδομένων στηριγμένες στα ερευνητικά του προγράμματα. Ο Rotolo δεν παραλείπει να αποδώσει εύσημα στο φιλοξενούμενο πρόγραμμα *Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας* της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς το οποίο αριθμεί σαρανταπέντε τίτλους εκδόσεων, καθώς και στα Σεμινάρια της Ερμούπολης που πραγματοποιούνται από το 1985 σε συνεργασία με το *Επιστημονικό και Μορφωτικό Ίδρυμα Κυκλάδων*.

Ως ένας από τους παλαιότερους χρήστες της βιβλιοθήκης του Ινστιτούτου, ο Ιταλός νεοελληνιστής αναπολεί τα πρώτα της βήματα και εκφράζει την ικανοποίησή του για την ανάπτυξή της, ως προς το περιεχόμενο και τη λειτουργικότητα, αναφερόμενος επίσης στα αρχεία χειρογράφων, μικροταινιών, δελτίων καταγραφής ελληνικών εντύπων, τη συλλογή προσωπογραφιών κτλ. που αυτή φιλοξενεί, καθώς και στη χαρτοθήκη με τους 350 χάρτες και τη συλλογή ιδιωτικών αρχείων που προέρχονται από δωρεές.

Το τελευταίο τμήμα του κειμένου αφιερώνεται στις σχέσεις μαθητείας που καλλιεργήθηκαν στον χώρο του Ινστιτούτου, το οποίο αποτέλεσε το φυτώριο πολλών νέων επιστημόνων, χάρη στο κλίμα που δημιουργούσαν οι εκάστοτε διευθυντές του. Στη σκέψη και στις αναμνήσεις του Rotolo κυριαρχεί και σε αυτόν τον τομέα ο Κ. Θ. Δημαράς.

Η ομιλία του Ιταλού νεοελληνιστή, εκτός από μια εμπειριστατωμένη αντικειμενική επισκόπηση της πορείας του, εμπλουτισμένη με τις προσωπικές του αναμνήσεις, συνιστά τελικά μια πολύτιμη μαρτυρία για την ιστορία του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών που ασφαλώς δεν εκφράζει μόνο τον ίδιο.

Χορηγός της έκδοσης

Coca-Cola Τρία Ξψιλον